

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 28 febr. 1888, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring af §§ 1 och 8 i resereglementet af den 11 februari 1881.

Det nu gällande resereglementet, af Kongl. Maj:t, utan Riksdagens begäran eller hörande, utfärdadt den 11 februari 1881, är det fjerde i ordningen af de resereglementen, som under de senaste 60 åren tillämpats. Före 1881 hafva nemligen särskilda sådana reglementen utfärdats den 10 november 1865, den 31 oktober 1851 och den 5 juli 1827. Sistnämnda reglemente upptog tolf olika klasser och stadgade, förutom rätt att beräkna ersättning för vagn-, väg-, bro-, färje- och båtpenningar efter taxor, för första klassen skjutslega för 7 hästar och 10 riksdaler banko i dagtraktamente, för andra klassen 6 hästar och 7 riksdaler banko, för tredje klassen 5 hästar och 5 riksdaler banko, för fjerde klassen 4 hästar och 3 riksdaler 32 skilling banko, för femte klassen 4 hästar och 3 riksdaler banko, för sjette klassen 3 hästar och 2 riksdaler 16 skilling banko, för sjunde klassen 2 hästar och 1 riksdaler 40 skilling banko, för åttonde klassen 2 hästar och 1 riksdaler 16 skilling banko, för nionde klassen 2 hästar och 1 riksdaler banko, för tionde klassen 1 häst och 40 skilling banko, för elfte klassen 1 häst och 30 skilling banko samt för tolfte klassen 1 häst och 24 skilling banko. Häri gjorde 1851 års reglemente några ändringar utan att lik-

väl inskränka klassernas antal. Första klassen fick skjutslega endast för 5 hästar, men dagtraktamentet bibehölls för denna klass vid 10 riksdaler banko. För andra klassen minskades hästantalet till 4, men dagtraktamentet höjdes till 8 riksdaler banko. En hvar af klasserna 3, 4 och 5 fick 1 häst mindre men 1 riksdaler banko mera i dagtraktamente. Elfte klassen fick dagtraktamentet höjdt med 2 skilling banko. Resereglementet den 10 november 1865 minskade klassernas antal till *nio*. Skjuts-ersättningen, hvori inberäknades jemväl åkdonslega, broafgifter m. m., bestämdes i fixa penningebelopp per mil, hvarförutan infördes stadganden för de fall, att vid resor begagnades ångfartyg eller jernväg, allt enligt följande tabell:

Klass.	Skjuts.	Ångfartyg.	Jernväg.	Dagtraktamente.
Första	5 kr. milen (= 4 hästar).	Dubbel hyttplats.	1:sta klass.	15 kr.
Andra	3 » 75 öre milen.	D:o.	D:o.	12 »
Tredje	D:o d:o.	D:o.	D:o.	10 »
Fjerde	D:o d:o.	D:o.	D:o.	8 »
Femte ¹⁾	2 kr. 50 öre milen.	D:o.	D:o.	7 »
Sjette ²⁾	D:o d:o.	Enkel hyttplats.	2:dra klass.	5 »
Sjunde ³⁾	D:o d:o.	D:o.	D:o.	4 »
Åttonde ⁴⁾	1 kr. 25 öre milen.	Salongsplats.	D:o.	4 »
Nionde ⁵⁾	D:o d:o.	Däcksplats.	3:dje klass.	2 »

Slutligen stadgades, att, om färden skedde med ångbåt eller jernväg, för transport af reseffekter finge utgå, i de fem första klasserna 1 krona 50 öre, i sjette och sjunde klasserna 1 kr. samt i åttonde och nionde klasserna 75 öre.

I nu gällande resereglemente inskränkes klassernas antal ytterligare, nemligen till *sex*; varande i afseende å dessa uti reglementets 1:sta § meddelade, bland andra, de bestämmelser, som framgå af efterföljande tabell:

¹⁾ Denna klass motsvarar femte och sjette klasserna i 1827 års reglemente.

²⁾ Motsvarar sjunde klassen i 1827 års reglemente.

³⁾ Motsvarar åttonde klassen i 1827 års reglemente.

⁴⁾ Motsvarar nionde och tionde klasserna i 1827 års reglemente.

⁵⁾ Motsvarar elfte och tolfte klasserna i 1827 års reglemente.

Klass.	Skjuts.	Ångfartyg.	Jernväg.	Dagtraktamente.
Första	Lega för 3 hästar.	Dubbel hyttplats.	1:sta klass.	15 kr.
Andra.....	D:o.	D:o.	D:o.	12 »
Tredje	Lega för 2 hästar.	D:o.	D:o.	10 »
Fjerde	D:o.	En hyttplats.	2:dra klass.	6 »
Femte	Lega för 1 häst.	En salongsplats.	D:o.	4 » 50 öre.
Sjette	D:o.	En däckplats. men nattetid billigaste plats under däck.	3:dje klass.	2 » 50 »

Till *första klassen*, motsvarande 1865 års reglementes två första klasser, hänföres 12 de högsta statens embeten, nemligen amiral, erkebiskop, general, generallöjtnant, justitiekansler, krigshofrättens ordförande, minister för utrikes ärendena, president, statsminister, statsråd, universitetskansler och vice amiral.

Andra klassen, motsvarande tredje och fjerde klasserna i 1865 års reglemente, upptager: biskop, cheferna för geologiska undersökningen, mariningeniörsstaten, skogsstyrelsen, statistiska centralbyrån, stuteriöfverstyrelsen och styrelsen öfver allmänna väg- och vattenbyggnader, expeditionschef i statsdepartement, generaldirektör, generalintendent, generalkrigskommissarie, generalmajor, kabinettssekreterare, kommandör vid flottan, kontreamiral, landshöfding, landbruksakademiens direktör, landtmäteridirektör, lotsdirektör, militärbefälhafvare på Gotland, riksarkivarie, överbibliotekarie, öfverintendent, öfverfältläkare och öfverste.

Tredje klassen, motsvarande 1865 års reglementes femte och sjette klasser, innefattar 64 särskilda embets- och tjänstegrader, hvaribland här må omnämnas: advokatfiskal, bankinspektör, bergmästare, byråchef, censor, distriktschef vid väg- och vattenbyggnader, fiskeriintendent, fältläkare, häradshöfding, landskamererare, landssekreterare, ledamot i nämnd för prisbelönande af hästar, major, medicinalråd, provinsial- och regementsläkare, sekreterare hos justitiekanslern eller i centralt embetsverk, skogsinspektör, tulldirektör, öfverkontrollörer vid bränvins- och hvitbetssockertillverkningarna samt öfverstelöjtnant.

Fjerde klassen, hvilken motsvarar sjunde klassen i reglementet af 1865, omfattar öfver 70 särskilda tjänstebefattningar, såsom auditor, häradsskrifvare, ingenjör vid landtmäteristyrelsen m. m., justerare af mått och vigter, jägmästare, kapten, kronofogde, kyrkoherde, landbruksingenjör, landtmätare, löjtnant, mönstringskommissarie, regementsinten-

dent, ryttmästare, skogsingenjör, tingstolk, underlöjtnant, undervisare i särskilda delar af landthushållningen och fiskodling samt veterinär.

Femte klassen, motsvarande 1865 års reglementes åttonde klass, upptager omkring 40 olika tjenster, deribland fanjunkare, fyrmästare, kontrollör vid bränvinstillverkningen, landsfiskal, länsman, nämndeman* och polisuppsyningsman.

Sjette klassen, som motsvarar nionde klassen i 1865 års resereglemente, upptager åtskilliga betjente och vederlikar (tillhopa 17 rubriker), hvaribland fjerdingssman, kronojägare, korpral och vice korpral, postiljon och vaktbetjent.

Mom. 1 och 4 i § 8 af gällande resereglemente äro af följande lydelse:

Mom. 1. Då skjuts begagnas, må den resande undfå såsom godtgörelse för åkdonslega, med deruti inbegripen ersättning för beställningspenningar, följande för nedannämnda klasser här fastställda belopp för mil räknadt, nemligen:

1:sta och 2:dra klasserna	1 krona
3:dje och 4:de klasserna.....	60 öre
5:te och 6:te klasserna.....	30 »

Mom. 4. Färdas den resande på ångfartyg eller jernväg, må han jemväl undfå godtgörelse för den utgift, som transporten af hans effekter till och från fartyget eller jernvägen kan medföra, hvarje gång till nedannämnda belopp, nemligen:

1:sta, 2:dra och 3:dje klasserna.....	1 kr. 50 öre
4:de klassen.....	1 kr. —
5:te och 6:te klasserna.....	— 75 öre

I de delar af gällande resereglemente, för hvilka sålunda redogjorts, yrka herrar *O. Andersson* i Hasselbol och *O. Olsson* i Stensdalen temligen genomgripande förändringar. Den af dem i sådant afseende inom Andra Kammaren väckta motion, n:r 32, som blifvit till utskottet hänvisad, innefattar nemligen förslag, att Riksdagen ville i afgifvande skrifvelse anhålla, det täcktes Konungen:

a) låta företaga en revision af resereglementet, så att 1:sta och 8:de §§ deri finge en af motionärerna i motionen uppgifven, ändrad lydelse; och

* Nämndeman tillhörde dock i 1865 års resereglemente nionde klassen.

b) låta i utfärdade instruktioner eller särskilda föreskrifter den ändring införas, att embetsman, som anlitas af kommun eller för enskildes räkning, ej må tillerkännas högre rese- och traktamentsersättning m. m., än reglementet föreskrifver.

Enligt motionärernas omförmälda förslag till lydelse af 1:sta §, skulle antalet klasser inskränkas till blott *tre*, bildade, *den första* af nuvarande första och andra, *den andra* af nuvarande tredje och fjärde och *den tredje* af nuvarande femte och sjette; och skulle rese- och traktamentsersättning i dessa tre nya klasser utgå, som följer:

Klass.	Skjuts.	Ångfartyg.	Jernväg.	Dagtraktamente.
Första	Lega för 2 hästar.	Hyttplats.	1:sta klass.	10 kr.
Andra.....	D:o.	D:o.	2:dra klass.	6 »
Tredje.....	Lega för 1 häst.	En salongsplats.	3:dje klass.	2 » 50 öre.

I afseende å § 8 mom. 1 föreslå motionärerna den ändring, att godtgörelse för åkdonslega, med deruti inbegripen ersättning för beställningspenningar, må utgå med följande belopp för mil räknadt, nemligen:

för den nya första klassen.....	80 öre
» » » andra »	50 öre
» » » tredje »	30 öre

Hvad slutligen angår mom. 4 i § 8, föreslås af motionärerna, att godtgörelsen för den utgift, som transport af den resandes effekter till och från fartyg eller jernväg kan medföra, må minskas till nedannämnda belopp för hvarje gång, nemligen:

för de nya första och andra klasserna	1 krona
» den nya tredje klassen.....	— 60 öre.

Såsom skäl för de sålunda påyrkade förändringarne i resereglementet anföra motionärerna hufvudsakligen: att närvarande tids förhållanden manade å ena sidan till sparsamhet och å den andra till aflägsnande af berättigade anledningar till socialt missnöje; att det ej kunde väcka förvåning, om ett sådant sätt att resa och lefva, som möj-

liggjordes af nu gällande resereglemente, skulle af den allmänhet, hvars lefnadsvaror inskränkte sig till daglig nödtorft, betraktas som ett slöseri med statens medel och som ett gynnande af de högre samhällsklasserna på det allmännas bekostnad; att det kunde sättas i fråga, om det vore rätt, att staten skulle underhålla och uppmuntra dylikt kostsamt och öfverflödigt lefnadssätt, eller bereda extra förtjenst för dem, som reste i statens ärenden; att de, som ville resa och lefva dyrare, kunde göra detta på egen bekostnad, men att samhället borde befrias från öfverflödiga utgifter och all skälig anledning till framkallande och underhållande af sociala jäsningar afskaffas; samt att äfven med hänsyn till kommuner och enskilde en revision af resereglementet vore påkallad, enär det ofta hände, att tjenstemän för enskildes räkning behöfde anlitas, såsom för syne- värderings- och skiftesförrättningar m. m., då vederbörande för förrättningsmännens resor och traktamentsersättningar finge vidkännas kostnader, som stundom kunde blifva ansevärt dryga.

Innan utskottet inlåter sig på den utskottet åliggande granskning af motionärernas förslag, torde det böra meddelas, att, så vidt utskottet kunnat inhemta, framställning om ändring i gällande resereglemente af 1881 icke förr än nu varit föremål för Riksdagens beslut *). Men vid 1869 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren af herr A. Rydberg en motion, nr 67, innefattande hemställan, att dagtraktamentet enligt då gällande 1865 års resereglementes nio klasser skulle bestämmas till resp. 10, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 3 och 2 r.dr. I afgifvet utlåtande öfver denna motion föreslog Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskott, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t behagade taga i öfvervägande, om ej resereglementet af den 10 november 1865 kunde skäligen förändras sålunda, att dagtraktamentena för de fem första klasserna nedsattes till resp. 12, 10, 8, 7 och 6 kronor. Vid föredragningen af nämnda utlåtande i Andra Kammaren den 3 mars 1869 blef detsamma, på förslag af det tillfälliga utskottets ordförande, till utskottet återförvisadt, hvaruppå utskottet i senare utlåtande hemställde: att Riksdagen uti underdånig skrifvelse måtte anhålla, att Kongl. Maj:t ville i nåder utfärda ett nytt resereglemente, deruti *dels* de uti det då

*) Herr J. Andersson i Lysvik väckte väl vid januaririksdagen sistlidet år inom Andra Kammaren en motion (nr 3) om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om revision af sagda reglemente, men denna motion kom ej under behandling.

gällande reglementet bestämda nio klasser sammanfördes till fem eller sex, *dels* dagtraktamentena nedsattes till lämpliga, det verkliga behovet mera motsvarande belopp, *dels* bestämdes att rese- och traktamentskostnadsersättning alltid skulle beräknas efter den väg och det sätt att färdas, som medförde minsta kostnad, *dels* uteslötes ersättning för transport af reseeffekter till och från ångfartyg och jernväg, och *dels* stadgades, att resekostnad för betjening på ångfartyg eller jernväg icke finge tillgodoberäknas, der sådan ej medföljt. Detta utskottets utlåtande bifölls utan öfverläggning af Andra Kammaren den 5 maj 1869, men afslogs sedermera af Första Kammaren. Emellertid skall man vid granskning af nu gällande resereglemente finna, att Kongl. Maj:t fäst afseende vid de flesta af de önskingar, Andra Kammaren sålunda beslutat skola af Riksdagen till Kongl. Maj:t frambäras.

Hvad nu den föreliggande motionen angår, så vill utskottet till en början uttala den uppfattning, att motiveringen för de föreslagna förändringarne synes utskottet vara något skarpt färglagd. Utskottet tror icke att några »sociala gäsningar» blifvit eller blifva framkallade af det gällande resereglementet. Icke heller kan utskottet finna, att i allmänhet samma reglemente må anses vara ett uttryck för något system af betänkligt slöseri med statens medel. Då emellertid inom utskottet lifliga sympatier gjort sig gällande dels för en fortgående inskränkning af antalet klasser i resereglementet och dels för minskning i statens utgifter för ifrågavarande ändamål, der en sådan minskning *skäligen* kunde ifrågasättas, har utskottet tagit i allvarligt öfvervägande, huruvida ej motionärernas förslag i dess helhet skulle kunna af utskottet tillstyrkas. Dervid har väl ej någon synnerlig betänklighet mött emot förslaget, i hvad det afser de två första klasserna i nu gällande reglemente, hvaremot utskottet varit mera tveksamt i fråga om nedsättningen af dagtraktamentet för tredje klassen och funnit bestämmelserna rörande det nuvarande reglementets tre lägsta klasser vara så pass väl afvägda, att en ändring i afseende å dessa tre klasser, i enlighet med motionärernas hemställan, efter utskottets förmenande, skulle innebära ganska mycken obillighet. Utskottet är nemligen öfvertygadt derom, att de flesta af de i sagda tre klasser upptagne funktionärer i allmänhet icke skulle kunna undgå enskild uppoffring vid sina resor i statens ärenden, derest de för dem bestämda traktaments- med flera ersättningar i nå-

gon nämnvärd mån minskades. Och detta torde hvarken vara rättvist eller billigt och säkerligen icke heller af motionärerna åsyftadt. Särskildt bör utskottet fästa uppmärksamheten derpå, att *nämndemän*, för hvilka motionärerna föreslå ett dagtraktamente af 2 kronor 50 öre, på Riksdagens egen begäran, af Kongl. Maj:t uppflyttats i nuvarande femte klass med dagtraktamente af 4 kronor 50 öre.

Vidkommande särskildt *mom. b* i motionärernas förslag, nemligen att i utfärdade instruktioner eller särskilda föreskrifter den ändring borde införas, att embetsman, som anlitas af kommun eller för enskildes räkning, ej må tillerkännas högre rese- och traktamentsersättning m. m. än reglementet föreskrifver, så torde detta moment saklöst kunna utgå, då, å ena sidan, embets- eller tjänsteman, som *i sådan sin egenskap* verkställer en förrättning, dervid han är berättigad till rese- och traktamentsersättning, alltid är lagligen förhindrad att ställa sina anspråk i dessa afseenden högre än författningarne medgifva, hvem än som skall gälda ersättningen, och, å andra sidan, det icke kan ifrågasättas, liksom motionärerna sannolikt ej heller afsett, att ingripa i de fria aftalen om ersättning för verksamhet, som enskildt utföres, af tjänsteman eller annan, för andras räkning.

Då utskottet sålunda icke funnit sig kunna tillstyrka motionen i dess helhet, har utskottet ändock ansett sig böra tillse, i hvad mån det gällande resereglementet kunde tariffva eller tillåta nedsättningar, för hvilket afseende utskottet ytterligare genomgått en hvar af de särskilda klasserna äfvensom momenten 1 och 4 i § 8; och skall utskottet nu i största korthet redogöra för det slut, hvartill utskottet vid nämnda undersökning kommit.

1:o. *Resa med skjuts.*

De tre hästarne för *första klassen* torde skäligen kunna minskas till två.

2:o. *Resa på ångfartyg.*

Den *dubbla* hyttplatsen för de *tre första klasserna* läres utan synnerlig olägenhet kunna borttagas och enkel hyttplats i stället användas.

3:o. *Resa på jernväg.*

För reglementets tredje klass anses plats i *andra* klassens vagn kunna lämpligen föreskrifvas i stället för plats i första klassens vagn.

4:o. *Dagtraktamente.*

Dagtraktamentet anses skäligen kunna nedsättas för *första klassen* till tolf och för *andra klassen* till tio kronor.

5:o. *Åkdonslega med deruti inbegripen ersättning för beställningspenningar.*

Godtgörelse i detta hänseende, för mil räknadt, torde utan orättvisa kunna nedsättas för *första och andra klass* från 1 krona till 80 öre. 6:o. *Transport af effekter till och från fartyg eller jernväg.*

Ersättningen härför anses kunna lämpligen nedsättas för *de tre första klasserna* från 1 krona 50 öre till 1 krona.

Dessa äro de nedsättningar, som utskottet funnit kunna ifrågasättas. Och vid en blick på den korta listan deröfver har för utskottet helt naturligt framställt sig den frågan: Äro samma nedsättningar af den ekonomiska betydelse eller af den innebörd i öfrigt, att de böra af Riksdagen hos Kongl. Maj:t i underdånig skrifvelse begäras?

I betraktande deraf:

att nedsättningarne i dagtraktamentet afse endast de två första klasserna, med 3 kronor för den förra och 2 kronor för den senare;

att för det vida öfvervägande flertalet af de embetsmän, som upptagas i nämnda båda klasser, reglementet sällan eller aldrig tillämpas;

att de nedsättningar i öfrigt, hvilka af utskottet funnits verkställbara, måste anses mer eller mindre obetydliga; och

att, enligt utskottets åsigt, Riksdagens i grundlagen förvarade rätt att hos Konungen anmäla sina föreställningar och önsknings i fråga om den ekonomiska lagstiftningen m. m. icke bör komma till användning i hvarje fall, äfven det obetydligaste, der det bestående ej i allo tillfredsställer, utan fastmera må sparas för viktigare angelägenheter;

har utskottet stannat vid den mening, att någon framställning hos Kongl. Maj:t icke bör ske i den föreliggande frågan; hemställande fördens skull utskottet,

att ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 februari 1888.

På utskottets vägnar:

Ludv. Essén.